

ELÄVÄ PERINTÖ

POMM1130

- Anna-Leena Kähkönen ja Jaana Virkkala

Päivän agenda

- Kotitehtävä: Onko tähän liittyvää akuuttia asiaa mielessä?
- Aineeton kulttuuriperintö / elävä perintö
- Aineettoman kulttuuriperinnön suojelemisen eettiset periaatteet (koulussa)
- Omien MOK:ien työstäminen
  - MOK-suunnitelma
  - Itsearviointisuunnitelma
  - Yhteydet kouluihin

Aineeton kulttuuriperintö

- Aineeton kulttuuriperintö on elävää perinnettä, joka on läsnä ihmisten arjessa ja juhlassa.
- Unescon yleissopimus aineettoman kulttuuriperinnön suojelemisesta hyväksyttiin vuonna 2003. Sopimuksessa on mukana jo 178 valtiota.
- Tavoitteena on edistää aineettoman kulttuuriperinnön suojelua, taata eri yhteisöjen, ryhmien ja yksilöiden aineettoman kulttuuriperinnön kunnioittaminen sekä lisätä tietoisuutta aineettoman kulttuuriperinnön merkityksestä.
- Sopimus painottaa perinteen välittämistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä ihmisten osallisuutta kulttuuriperintöön.

Mitä elävällä perinteellä tarkoitetaan?

- käytäntöjä, kuvauksia, ilmauksia, tietoa, taitoja – sekä niihin liittyviä välineitä, esineitä ja kulttuurisia tiloja.
- Esim: suullinen perinne, esittävä taide, sosiaalisen elämän käytännöt, rituaalit ja juhlamenot tai luontoa ja maailmankaikkeutta koskevat tiedot, taidot ja käytänteet.
- suojellaan parhaiten laulamalla, tanssimalla, viettämällä aikaa luonnossa tai vaikkapa tekemällä käsitöitä.
- [Aineeton kulttuuriperintö \(aineetonkulttuuriperinto.fi\)](http://aineetonkulttuuriperinto.fi)
- Suuri osa aineettomasta kulttuuriperinnöstä siirtyy perheissä tai yhteisöissä vuorovaikutuksessa sukupolvelta toiselle ja sukupolvirajat ylittäen. **Kulttuuriperintökasvatus** tapahtuu pääosin **epämuodollisen oppimisen piirissä**. Siirtymisen edellytyksenä on, että yhteisöllä on riittävä osaaminen aineettoman kulttuuriperinnön harjoittamiseen sekä tahtoa siirtää osaamistaan ja siten suojella elävän perinnön olemassaoloa ja jatkuvuutta.
- [Aineeton kulttuuriperintö \(aineetonkulttuuriperinto.fi\)](http://aineetonkulttuuriperinto.fi)

Merkitykset

Keskustele hetki vieruskaverin kanssa:

- Miksi kulttuuriperintöä tulee suojella ja säilyttää?
- Millaisia merkityksiä perinnöllä on ihmiselle, yksilölle?

- Kulttuuriperinnön merkitys itseisarvona
- Merkitys ympäröivään yhteisöön, kansallinen laajempi konteksti, maailmanlaajuinen
- Tietoisuuden lisääminen, moninaisuuden kunnioitus, osallisuus, kiinnittyminen....

Kulttuuriperintö ja kestävä kehitys

4.7 Varmistaa vuoteen 2030 mennessä, että kaikki oppijat saavat kestävä kehityksen edistämiseen tarvittavat tiedot ja taidot esimerkiksi kestävä kehitystä ja kestäviä elämäntapoja, ihmisoikeuksia, sukupuolten tasa-arvoa, rauhan ja väkivallattomuuden kulttuurin edistämistä, maailmankansalaisuutta, kulttuurien monimuotoisuuden sekä kulttuurin osuutta kestävässä kehityksessä arvostavan koulutuksen kautta.

11.4 Tehostaa hankkeita maailman kulttuuri- ja luontoperinnön suojelemiseksi.

8.9 Laatia ja toimeenpanna vuoteen 2030 mennessä käytäntöjä työpaikkoja luovan ja paikallista kulttuuria sekä tuotteita edistävän kestävä matkailun edistämiseksi.

12.b Kehittää ja ottaa käyttöön työkaluja, joilla voidaan valvoa kestävä kehityksen vaikutusta työpaikkoja luovan ja paikallista kulttuuria ja tuotteita edistävän kestävä matkailun kannalta.

Tehtävä perinteistä

- Jakaudutaan kolmeen ryhmään
- Voitte kysellä toisiltanne asioita, joiden arvelette auttavan seuraavien miettimisessä, mutta ei suoraan. Esim. “Mistä päin olette kotoisin?” on OK, “Kävitkö lapsena virpomassa?” on liian suora.
- Sinun tehtäväsi on miettiä
  - jokin perinne, jonka uskoisit olevan jaettu ryhmässäsi
  - jokin perinne, jonka uskoisit olevan sinulle tuttu, mutta toisille vieras
- Kun kaikki ovat keksineet, käsiäänestys ryhmässä: onko tuttu perinne
- Ajatuksia?
  - Helppoa / hankalaa – kiusallista / luontevaa – yksityistä / yhteistä - ...?

Esimerkki elävästä perinteestä

- Kaustislainen viulunsoitto | -

Liitettiin Unescon Ihmiskunnan aineettoman kulttuuriperinnön luetteloon joulukuussa 2021.

- Merkityksellisyys, kiinnittyminen
  - Lapsen ja nuoren kasvuympäristö, mahdollisuudet
  - Yhteisö
  - Hyvinvointi
  - Vuorovaikutus
  - Toimijuus
  - Tasa-arvo
  - Historia – nykyhetki – tulevaisuus. Traditio – uudistuminen.

Vaikutukset ympäröivään yhteisöön

Hyvinvointi

Toimijuus

Työllisyys, alueellinen kehitys

Osallisuus

Tasa-arvo

Elävä perintö

Yhteisöllisyys

Koulutus,
Ammatilliset
mahdollisuudet

Kansanmusiikki

Viulu

Kansantanssi

Ominaispiirteet

Pelimaanit

Perinteen säilyminen:

- Historia
- Määrätietoinen työ
- Tallentaminen
- Ylläpitäminen
- Kehittäminen
- Soittoharrastuksen tukeminen ja vahvistaminen
- Epämuodollinen oppiminen; ympäristö
- Muodollinen oppiminen ja opetus; kansalaisopisto, Näppärit

Musiikki

Kaustislainen viulunsoitto

Harrastukset

Jamit

Häät, hautajaiset

Perhejuhlat

Julkiset juhlatilaisuudet

Tapahtumat

Laulu

Festivaalit

Perinne

Tällä hetkellä koulumaailmassa korostetaan oppimiskäsitystä, jonka mukaan oppilas on aktiivinen toimija. Toimijuuden rinnalla osallisuus ja hyvinvointi ovat keskeisiä kasvatustieteen ja musiikkikasvatuksen tutkimusalueita. Kun vahvan kulttuuriperinnön omaava nuori ponnistaa pelimanninpenkiltä maailmalle, hän on parhaimmillaan saanut ”harrastaa” kaikkea näitä kolmea. Toivottavasti hän ymmärtää ja kokee kuuluvansa johonkin, joka on tärkeää ja jossa hän on tärkeä. Viulunsoitto on vain yksi osa kaustislaista viulunsoittoa.

(Virkkala, J. 2020.)

Elävä perintö muuttuu

Esimerkiksi: Rapujuhlat

<http://rapujuhla.fi/artikkelit/>

Rapujuhlien satojen vuosien historia <https://yle.fi/a/3-5602090>

Ruoka- ja juomakulttuuri <https://suomisyojajuo.fi/2020/08/03/loppukesan-punainen-herkku/>

Ethän keitä saksiniekkaa elävältä <https://www.ts.fi/uutiset/5013000>

Aineettoman kulttuuriperinnön suojelemisen eettiset periaatteet

- Täydentävät Unescon 2003 yleissopimusta
- Esim.
  - 6) Kunkin yhteisön, ryhmän tai yksilön tulisi itse arvioida oman aineettoman kulttuuriperintönsä arvo, **eikä tällaista aineetonta kulttuuriperintöä tulisi asettaa ulkopuolisten tahojen arvotettavaksi.**
  - 8) **Aineettoman kulttuuriperinnön dynaamista ja elävää luonnetta** tulisi aina kunnioittaa. Aitous ja poissulkevuutta ei tule pitää aineettoman kulttuuriperinnön suojelemisen kannalta huolenaiheina ja esteinä.
  - 10) Yhteisöjen, ryhmien ja soveltuvilta osin yksilöiden tulisi olla merkittävässä asemassa määrittämässä niiden omaan **aineettomaan kulttuuriperintöön vaikuttavia uhkia**, joihin lukeutuvat muun muassa kontekstin häviäminen, tuotteistaminen ja virheellinen esittäminen, sekä päättämässä, miten tällaisia uhkia tulisi ehkäistä ja lieventää.
  - 11) **Kulttuurista monimuotoisuutta** sekä yhteisöjen, ryhmien ja yksilöiden identiteettiä tulee kunnioittaa kaikilta osin. Suojelutoimien suunnittelussa ja toimeenpanossa tulee kiinnittää erityistä huomiota **sukupuolten** väliseen tasa-arvoon, **nuorten** osallistamiseen ja **etnisten identiteettien kunnioittamiseen** siten, että myös yhteisöjen, ryhmien ja yksilöiden tunnustamat arvot sekä kulttuuriset normit otetaan huomioon.

Kotitehtävä kulttuuriperinnön eettisestä käsittelystä

Miettikää omassa pienryhmässä seuraavalle kerralle. Puretaan tehtävät lyhyesti demolla.

Kulttuuriperinnön eettinen käsittely:

Esimerkki ongelmallisesta tavasta käsitellä aihetta koulussa

-->

Miten voisi tehdä paremmin

KÄYTÄNNÖN HOMMIIN KURSSILLA

MOK:n
suunnitteluprosessin
seuraavat vaiheet

Missä ollaan menossa?

- MOK-ryhmät ok?
- Peda.netissä suunnittelupohjat
- MOK-suunnitelma & itsearviointisuunnitelma DL su 5.2.
  - ryhmissä ohjauksia viikolla 6 (demoaika?), varaa aika
- MOK-suunnitelma esitellään koko ryhmälle demoilla to 16.2.
- MOK:in kokemusten ja toteutuksen esittelyt to 30.3.
- Dokumentointi MOK:ista ja ryhmän itsearviointi palautetaan viim. ke 5.4. arvioitavaksi